

Kungsholmskille

Inledning

Kungsholmskille är ett krypspel med sticktagning och spelas med en killelek. Det gäller att visa upp det lägsta kortet när alla kort utom ett har spelats till stick. Här återges de regler som används av Kungsholmens Kungliga Kille Klubb, en kamratförening med anknytning till det numera nedlagda kustartilleriregementet i Karlskrona, KA 2

Kortleken

Kungsholmskille spelas med en vanlig killelek, som består av fyrtyotvå kort. Kortleken är uppbyggd av tjugoen par, det vill säga för varje kort i leken finns det en dubblett med exakt samma valör.

Korten i leken har en fast inbördes rangordning som är, från lägst till högst: blaren, blompottan, kransen, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, värdshus, kavall, svin, husar, gök och kille. Svinet kallas ibland också för *husu*, göken för *kuku* och killen för *harlekin*. Nummerkorterna brukar kalla för *liljor* och är märkta med lika många franska liljor som valören anger.

Bordsplacering

Högst sex spelare kan delta. Man lottar om sittordningen. I Kungsholmens Kungliga Kille Klubb används färgade nummerlappar, men förslagsvis kan man använda de sex lägsta liljorna i killeleken som lotter. Den spelare som drar ettan väljer plats först, sedan tvåan, och så vidare till sexan som väljer sist. Ettan är givare i första given.

Insats

Man spelar normalt om en liten insats. Före första given, sätter varje spelare en insats på två kronor i potten. Insatsernas storlek kan naturligtvis anpassas till deltagarnas preferenser och plånböcker.

Giv

Given går liksom spelet i övrigt medsols. Givaren blandar korten och delar sedan ut fem kort var med början hos förhand (spelaren till vänster om givaren). Korten delas ut ett och ett.

Spelarna anger om de vill spela, första gången

När spelarna har tagit upp korten, skall de i tur och ordning ange om de vill spela. Förhand börjar agera, och turen fortsätter medsols. Spelaren på tur måste antingen säga ”bud” eller knacka.

”Bud” innebär att spelaren fortsatt är med, men att hen helst vill ha ny giv och nya kort. Om alla spelarna säger ”bud”, har det blivit en *budrunda*. Det innebär att given inte fullföljs, utan den avbryts och man börjar på en ny giv. Turen att ge går vidare medsols. Insatsen i den nya given är bara en krona per spelare, men i övrigt fortsätter man som i en vanlig giv. De nya insatserna som tillkommer efter en budrunda läggs alltid till den befintliga potten.

Så fort någon spelare knackar, blir det spel och man går vidare med den pågående given.

Lägga sig

Om någon spelare har knackat, får övriga spelare chansen att lägga sig innan spelet går vidare. Det är sista chansen för spelare med dåliga kort att kliva av. Spelaren till vänster om den som knackade står först på tur att agera, och turen går sedan vidare medsols fram till spelaren till höger om den som begärde spel. Om spelaren på tur vill lägga sig, kastar hen in korten.

Det finns en oskriven hederskodex att förhand inte skall lägga sig, eftersom hen har stora möjligheter att störa spelet för den som vill spela. Om förhand ändå lägger sig, tas rollen som förhand i fortsättningen över av närmaste kvarvarande spelare i riktning åt vänster.

Byte av korten

När alla spelare som vill lägga sig har kastat in korten, får övriga spelare som är kvar i spelet chansen att byta upp till två kort. Förhand agerar först, och turen fortsätter medsols tills alla har fått chansen att byta en gång. Om spelaren på tur vill byta, lägger hen bort ett eller två kort från handen och får lika många nya kort från talongen av givaren. Spelaren på tur kan också välja att stå nöjd.

Spelarna anger om de vill spela, andra gången

När alla kvarvarande spelare har fått chansen att byta, måste de på nytt ange om de vill spela. Förhand börjar tala, och turen fortsätter medsols. En spelare som står på tur har åter alternativen att säga ”bud” eller knacka.

Om alla säger ”bud”, har det blivit en budrunda. Given avbryts, och man börjar på en ny giv. Om minst en spelare lade sig före bytet, måste alla spelare som lagt sig betala en insats på en krona var medan övriga spelare spelar gratis. Om alla spelare fortfarande är kvar, måste alla spelare betala en insats på en krona var.

Så fort någon knackar, går man vidare med att spela korten till stick. De spelare som ännu inte har angivit om de vill spela behöver inte göra eller säga något. Kom ihåg att det inte längre är tillåtet att lägga sig.

Spelet av korten

Förhand spelar ut till det första sticket. Varje spelare i riktning medsols spelar sedan varsitt kort till sticket. Spelarna lägger de spelade korten i en hög framför sig med bildsidan upp. Kortet spelas således inte till en gemensam hög mitt på bordet, vilket annars är brukligt i de flesta sticktagningsspel.

Om spelaren på tur har ett eller flera kort av minst lika hög valör som den dittills högsta valören i sticket, måste hen sticka över med något av dessa kort. Om spelaren inte kan sticka över, måste hen spela sin lägsta valör på handen. Sticket vinnas av den som spelade den högsta valören eller – om den högsta valören spelats av två spelare – den som sist spelade den högsta valören. Vinnaren av ett stick spelar ut till nästa. Sticktagningen fortsätter på detta sätt tills alla kvarvarande spelare har spelat till det fjärde sticket och har ett kort kvar på handen.

Spelarna anger om de vill visa

Spelarna får nu ange om de är beredda att visa sitt sista kort. Den spelare som vann det fjärde sticket står först på tur att agera, och turen fortsätter medsols. Spelaren på tur kan antingen lägga upp sitt kort eller säga ”bud”.

Om alla spelarna säger ”bud”, har det blivit en budrunda. Det sker ingen visning, utan man går vidare till nästa giv. Turen att ge går vidare medsols. Om minst en spelare lade sig före bytet, måste alla spelare som lagt sig betala en insats på en krona var medan övriga spelare spelar gratis. Om alla spelare fortfarande är kvar, måste alla spelare betala en insats på en krona var.

Så fort någon spelare lägger upp sitt kort, lägger övriga spelare också upp sina kort. Om spelaren som först lade upp har det lägsta kortet, vinner hen hela potten. Om någon annan spelare har en lika låg eller lägre valör, vinner hen potten. Den spelare som först lade upp får i så fall dessutom betala vinnaren ett belopp lika stort som hela innehållet i potten. Om den lägsta valören innehas av två spelare andra än den som först lade upp, vinner den av dem som sist skulle ha spelat till det femte sticket om alla korten spelats i rätt ordning (det vill säga, vinnare är den av dem som sitter sist räknat medsols från den som vann det fjärde sticket).

Om potten avgörs genom en visning, kommer den att vara tom inför nästa giv. Man säger då att potten har gått ut.

Det fortsatta spelet

När en eventuell visning är avslutad, går man vidare till nästa giv. Turen att ge går vidare medsols. Alla spelare som har deltagit i visningen men förlorat betalar den van-

Figur 1. En blandning av höga och låga valörer – varje krypkillespelares dröm!

liga insatsen på två kronor var, medan vinnaren och alla spelare som lagt sig före bytet slipper betala.

Om bara två spelare är kvar i spelet vid visningen, gäller en specialregel för insatserna. Nominellt sett skulle vinnaren och alla spelare som lagt sig slippa betala insatsen till nästa giv. Det innebär att det bara är förloraren som skulle sätta en insats på två kronor. För att få mer pengar i potten, behandlar man det som att den avslutade given omedelbart hade följts av en budrunda där alla spelarna måste betala en insats på en krona. Det innebär att spelaren som förlorade den avslutade given i det här fallet sammanlagt sätter en insats på tre kronor, och övriga spelare betalar en krona var. Notera att den tänkta, extra budrundan inte påverkar hur turen att ge går vidare, utan det är spelaren till vänster om den som gav i den avslutade given som skall ge i den nya given.

Om alla spelare utom en lägger sig före bytet, avbryts given och den spelare som är kvar i spelet tar hela potten utan spel. Turen att ge går vidare medsols, men precis som i fallet med två spelare behandlar man det som att given omedelbart hade följts av en budrunda. Det innebär att alla spelarna sätter en krona var i potten.

Källor

1. Johan Swahn, "Kungsholmens Kungliga Kille Klubb, KKKK", Kartofilen, årg. 33, nr 2, sid. 22–25 (2024).
2. Kungliga Kungsholmens Killeklubb. [Läst den 6 september 2024]. [https://ka2sam-verkan.se/medlemmar/kungliga-kungsholmens-killeklubb/](https://ka2sam.verkan.se/medlemmar/kungliga-kungsholmens-killeklubb/)
3. Telefonsamtal med Lars-Ivar Petersson, Kungliga Kungsholmens Kille Klubb, den 16 och 26 september 2024.

